

Rapport

efter kvalitetsgranskning av gymnasial
lärlingsutbildning vid Praktiska/Helsingborg i
Helsingborgs kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Praktiska/Helsingborg

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Resultat

Inledning

Ungefär hälften av eleverna i gymnasieskolan går på ett yrkesprogram. I den nya gymnasieskolan från 2011 finns det 18 nationella program, varav tolv räknas som yrkesprogram och sex som högskoleförberedande program. De nationella yrkesprogrammen kännetecknas av att examensmålen tar sikte på arbetslivets behov och att programmen innehåller yrkesämnen. Yrkesprogrammen ska enligt skollagen utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning. Alla elever på yrkesprogram ska inom ramen för utbildning också ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning.

Skolinspektionens kvalitetsgranskning omfattar elever som påbörjade sin utbildning höstterminen 2011 vilket innebär att 2010 års skollag är utgångspunkt för Skolinspektionens granskning. Elever i högre årskurser som följer äldre bestämmelser ingår inte i denna granskning. Gymnasial lärlingsutbildning definieras enligt 1 kap. 3 § gymnasieförordningen som "utbildning inom ett yrkesprogram som till mer än hälften genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan". På en gymnasial lärlingsutbildning ska således mer än hälften av den totala utbildningstiden genomföras på en arbetsplats, motsvarande minst 1251 gymnasiepoäng.

Med arbetsplatsförlagd utbildning avses, enligt 1 kap. 3 § gymnasieförordningen "lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan". Både svenska och internationella studier av yrkesutbildningars kvalitet visar på att en viktig framgångsfaktor är att det bedrivs en planerad och systematisk samverkan mellan skola och arbetsliv avseende den arbetsplatsförlagda utbildningen.

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av gymnasial lärlingsutbildning under våren/hösten 2012. Granskningen vid Praktiska/Helsingborg i Helsingborgs kommun ingår i detta projekt.

Praktiska/Helsingborg besöktes den 11-13 september 2012. Ansvariga inspektörer har varit utredare Evy Öst och expert Jerry Albihn. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av gymnasial lärlingsutbildning genomförs totalt i 24 kommunala skolor och 16 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Praktiska/Helsingborg

Praktiska/Helsingborg startade sin verksamhet läsåret 2007/08 och är beläget strax söder om stadskärnan i ett industriområde, med närhet till kommunikationsmedel. Lokalerna har tidigare inrymt industriell verksamhet och eleverna äter lunch i en närbelägen restaurang. Vid granskningstillfället hade skolan 139 elever fördelade på sju olika yrkesprogram och skolan leds av en rektor, som tillika är rektor på Praktiska/ Landskrona, samt en ställföreträdande rektor på heltid.

Skolinspektionens kvalitetsgranskning vid skolan har avsett fordons- och transportprogrammet med totalt 28 elever, varav 13 lärlingar i årskurserna 1 och 2. Programmet har två yrkeslärare, en på heltid och en på 40 procent.

Underlaget för granskningen består av dokument från skolan samt av information som samlades in vid intervjuerna den 11-13 september 2012. Intervjuer genomfördes på skolan med rektorn, en yrkeslärare samt nio elever fördelade på årskurserna 1 och 2. I samband med tre arbetsplats-

besök intervjuades tre handledare. Vid återkopplingen deltog utöver rektorn även ställföreträdande rektorn samt utbildningschefen vid Praktiska Sverige AB, som också är skolans huvudman.

Syfte och frågeställningar

Syfte

Skolinspektionen har granskat kvaliteten i gymnasial lärlingsutbildning för att säkerställa att eleverna ges möjlighet att utveckla de yrkeskunskaper de har rätt till. Detta gäller särskilt de arbetsplatsförlagda momenten liksom hur dessa fasas ihop med de skolförlagda momenten. Skolinspektionens tidigare kvalitetsgranskning av det arbetsplatsförlagda lärandet i gymnasieskolan från 2010 visar på allvarliga brister i många avseenden. För den nya utbildningsformen gymnasial lärlingsutbildning är kvalitet i det arbetsplatsförlagda lärandet av helt avgörande betydelse då mer än hälften av utbildningen ska vara arbetsplatsförlagd. Eventuella kvalitetsbrister i utbildningen på arbetsplatsen kan därför inte på samma sätt som vid traditionell yrkesutbildning kompenseras med skolförlagda moment.

Gymnasial lärlingsutbildning kan bedrivas inom ramen för samtliga yrkesprogram som en av två alternativa vägar till en yrkesexamen. Det är viktigt att försäkra sig om att kvaliteten är hög och jämn så att den nya utbildningsformen upplevs som ett likvärdigt alternativ till en i huvudsak skolförlagd yrkesutbildning.

Frågeställningar

För att säkerställa att eleverna inom lärlingsutbildningen får den utbildning de har rätt till måste granskningen omfatta kvaliteten i de yrkesinriktade delarna av gymnasiala lärlingsutbildningen oavsett deras förläggning. Kvalitetsgranskningen styrs därför av följande huvudfrågeställningar:

1. **Genomförs det arbetsplatsförlagda lärandet inom lärlingsutbildningen i enlighet med gymnasieskolans styrdokument och i samverkan med det lokala arbetslivet så att utbildningens kvalitet säkerställs?**

2. Ser skolan till att de skolförlagda och arbetsplatsförlagda momenten fogas samman så att kvaliteten och likvärdigheten i de yrkesinriktade delarna av lärlingsutbildningen säkerställs?

För att kunna genomföra granskningen har dessa huvudfrågeställningar brutits ned i 15 specifika frågor som mer direkt belyser olika kvalitetsaspekter i den gymnasiala lärlingsutbildningen. Dessa frågor har grupperats i följande fem områden för att ge struktur i granskningen.

- A. Planering av utbildningen
- B. Genomförande av utbildningen på skola och arbetsplats
- C. Elevens situation
- D. Uppföljning och bedömning
- E. Utvärdering och kvalitetsarbete

Metod och material

Metod

Kvalitetsgranskningen av gymnasial lärlingsutbildning omfattar såväl arbetsplatsförlagt lärande (APL) som de skolförlagda yrkesinriktade delarna av utbildningen, men tyngdpunkten ligger på den arbetsplatsförlagda delen. En kombination av enkäter och intervjuer samt observationsstudier har utgjort grunden för granskningen. Granskningen av de 40 gymnasieskolorna med gymnasial lärlingsutbildning genomförs under perioderna maj samt september-oktober 2012.

Intervjuerna omfattar elever, yrkeslärare, rektor och handledare på arbetsplatsen. Varje skolbesök beräknas omfatta två-tre arbetsdagar. I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektor. Skolinspektionen har på så vis fått en inledande bild av hur skolans undervisning och det arbetsplatsförlagda lärandet är upplagt. Fyra nationella program har ingått i granskningen, Bygg- och anläggning, Fordons- och transport, Handels- och administration samt Vård och omsorg. Det är inte troligt att det finns lärlingar inom alla fyra granskade program på samtliga utvalda skolor. Därför har vid urvalet beaktats att det totalt ändå blir en jämn spridning mellan de fyra programmen.

Vid varje utvald skola har två till tre gymnasiala lärlingar per program utsetts för intervju inom de fyra yrkesprogram som projektet valt ut för granskning. Som en följd av urvalet intervjuas även dessa elevers handledare på arbetsplatsen och yrkeslärare i karaktärsämnen med ansvar för bedömning och betygssättning samt den rektor som har ansvaret för eleven.

Inför skolbesök och arbetsplatsbesök har projektledning och inspektörer informerat om projektets syfte, hur granskningen går till och hur insamlad information kommer att hanteras. De utvalda eleverna har i första hand intervjuats ute på sina lärlingsplatser, ibland har det även gjorts på skolan. Även lärlingarnas handledare har intervjuats på sina arbetsplatser. Den yrkeslärare som är ansvarig för eleven intervjuas på skolan, liksom den rektor som är ansvarig för de gymnasiala lärlingarna. Skolbesöket har avslutats med en återkoppling från inspektörerna till rektorn.

För intervjuerna har särskilda intervjuguider tagits fram utifrån vilka inspektörerna har genomfört strukturerade intervjuer. Frågeställningarna för granskningsprojektet har brutits ner i intervjufrågor anpassade för de olika grupperna. Syftet med intervjuerna har varit att få intervjupersonerna att kunna tala relativt fritt inom ramen för de frågeområden som bestämts. Det är önskvärt att intervjuerna hålls mer som öppna samtal, inte minst vid besöken på arbetsplatser.

För att få större djup i granskningen och ett mer undervisningsnära perspektiv har, där så varit möjligt, ett antal observationer genomförts genom att eleven följs i dennes aktuella aktivitet. Sådana observationer kan sedan ligga till grund för samtalen med elev, handledare och lärare.

Resultat

A. Planering av utbildningen

I propositionen 2010/11:104 framhåller regeringen att en viktig förutsättning för att utbildningen på arbetsplatsen ska hålla hög kvalitet är att samarbetet mellan skolan och arbetsplatsen fungerar bra. Läraren och företrädaren för arbetsplatsen bör gemensamt planera och fördela innehållet i utbildningen, men det är läraren som med stöd av handledarens underlag ska ansvara för betygssättning av alla kurser. Även den Nationella lärlingskommittén (SOU 2011:72) har påtalat vikten av lärarens och handledarens gemensamma planering.

- **Finns en uttalad strategi för gymnasial lärlingsutbildning vid skolan?**

Huvudman för Praktiska/Helsingborg är Praktiska Sverige AB vars lärlingskoncept bygger på övertygelsen att det man kan lära sig på en arbetsplats lär man sig bäst där. Den här uppfattningen delar huvudmannen med såväl skolledning som lärare och elever på skolan. Eleverna som Skolinspektionen möter är alla nöjda med att vara lärlingar, men många elever, framför allt eleverna i årskurs 1, har bristande kunskaper om vad det innebär att vara lärling. Till exempel vet de inte i vilken omfattning de ska vara ute på arbetsplatserna eller hur bedömning och betygssättning går till. Skolledningen är medveten om de särskilda förutsättningar som gäller för gymnasial lärlingsutbildning, men framhåller att man på skolan medvetet arbetar med att inte göra skillnad på lärlingar och icke-lärlingar. Vidare anser rektorn, själv utbildad studie- och yrkesvägledare, att det finns brister i den information som eleverna får ute på grundskolorna inför sina gymnasieval. Rektorn har bett om att få komma ut och berätta om lärlingsutbildningen för grundskoleelever, men fått nekande svar.

Skolinspektionen bedömer att skolan har en strategi för gymnasial lärlingsutbildning, men att den kan förbättras så att det blir tydligt för eleverna vad det innebär att vara lärling.

- ***Hur planerar och organiserar skolan lärlingsutbildningen?***

I årskurs 1 är alla elever på skolan ute på två veckors APL på höstterminen och tre veckor på vårterminen. I årskurs 2 är lärlingarna på sina APL-platser två dagar i veckan för att i årskurs 3 vara ute tre dagar i veckan. Både lärare, elever och handledare är nöjda med hur APL-dagarna fördelas.

Vilka delar av utbildningen som ska genomföras på skolan respektive arbetsplatserna är vid granskningstillfället oklart. Inspektörerna fick ta del av förslag på nya dokument från huvudmannen där det ska skrivas ner vilka undervisningsmoment som eleverna ska genomföra på sina APL-platser, något som inte sker i dagsläget. I samtal med rektor, lärare, elever och handledare framgår att elevernas arbetsuppgifter ute på företagen i första hand utgår från företagets verksamheter och behov. Beroende på vilka arbetsuppgifter som eleverna genomfört på sina respektive lärlingsplatser, anpassar yrkeslärarna sedan undervisningen på skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver fastställa vilka delar av utbildningen som eleverna ska genomföra på sina lärlingsplatser samt att säkerställa att innehållet av de kurser som läggs ut på företagen kan anses motsvara det innehåll som ska ges enligt styrdokumentet.

- ***Finns förutsättningar för en skolförlagd inledning på lärlingsutbildningen?***

I årskurs 1 har alla elever två veckors APL på höstterminen och tre veckors APL på vårterminen, oavsett om man är lärling eller inte. I årskurs 2 och 3 är lärlingarna ute två respektive tre dagar i veckan. Enligt rektorn har skolan resurser att genomföra de skolförlagda delarna av lärlingarnas utbildning på skolan. Vid tidpunkten för granskningen är det däremot oklart vilka delar av utbildningen som ska genomföras ute på företagen utan elevernas arbetsuppgifter utgår i huvudsak från företagets verksamheter och behov. Elevernas utbildning kompletteras sedan på skolan och enligt yrkesläraren råder det brist på verktyg och utrustning för att genomföra dessa kursmoment. Inspektörerna kan vid en rundvandring instämma i lärarens uppfattning.

Skolinspektionen bedömer att det inte finns förutsättningar för de skolförlagda delarna av lärlingsutbildningen.

- **Har alla elever tillgång till lärlingsplatser?**

Alla elever som valt lärlingsutbildningen och vill ut på APL har tillgång till en lärlingsplats. Om en elev inte trivs på sin lärlingsplats hjälper skolan till så att eleven får byta.

Skolinspektionen bedömer att alla elever har tillgång till lärlingsplatser.

- **Vem har ansvaret för att skaffa lärlingsplatser?**

Den lärare som har haft ansvaret för att ordna lärlingsplatser hade nyligen slutat och det var vid tidpunkten för granskningen oklart vem på skolan som har det fortsatta ansvaret att skaffa lärlingsplatser. Rektor och yrkeslärare är dock båda tydliga med att det är skolans ansvar att anskaffa lärlingsplatser. Eleverna ges ändå möjlighet att på skoltid själva få tag på en praktikplats och om de inte lyckas, ser skolan till att ordna en. De elever som inspektörerna möter har alla själva ordnat sina lärlingsplatser.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver fastställa vem på skolan som har ansvaret för att skaffa lärlingsplatser.

- **Finns brister i utformning av utbildningskontrakt?**

Enligt skollagen ska det för elev i gymnasial lärlingsutbildning upprättas utbildningskontrakt som bland annat ska ange vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar. Så är ofta inte fallet utan i bästa fall fogas en bilaga till kontraktet eller annat dokument, t ex individuell studieplan som anger detta. Detta är väsentligt dokument för planeringen av elevens utbildning så att den motsvarar kraven i styrdokumentet. I förarbetena (prop. 2010/11: 104, Kvalitet i gymnasial lärlingsutbildning) framhålls att fördelningen av utbildningens innehåll mellan arbetsplats och skola är en viktig uppgift. Likvärdig utbildning förutsätter att uppdelning och planering hela tiden tar sin utgångspunkt i de nationellt beslutade ämnesplanerna. Regleringen i kontraktet ska alltså utgå från ämnesplanerna. Detta gäller även när utbildningen sker på en arbetsplats. Regeringen anser vidare att utbildningskontraktet ska vara ett sammanhållet avtal som reglerar förhållandet mellan skolhuvudman, arbetsplats och elev, varför det av utbildningskontraktet bör framgå vad som är förlagt till arbetsplats.

De utbildningskontrakt som Skolinspektionen tagit del av har underskrifter av alla berörda, information om försäkringsvillkoren samt information om vem som är ansvarig på skolan respektive på arbetsplatsen. Där- emot framgår inte vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar. Vid tidpunkten för granskningen håller huvudmannen på att utforma en bilaga till utbildningskontraktet där det ska framgå vilka kurser som ska förläggas helt eller delvis till arbetsplatsen.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se till att utbildningskontrak- ten uppfyller kraven enligt skollagen.

B. Genomförande av utbildningen i skola och på arbetsplats

Regeringen anser, i likhet med Skolinspektionens kvalitetsgranskning av APU (rapport 2011:2), att det är angeläget att elevens yrkeslärare gör regelbundna besök på arbetsplatsen. Sådana besök kan både ha till syfte att följa upp lärlingens kunskapsutveckling och att i samarbete med handledaren stämna av att lärlingens arbetsuppgifter i bredd, djup och innehåll svarar mot de mål som finns uppställda för utbildningen. Erfarenheter från lärlingsförsöket visar att kontakten mellan handledare, lärare och lärling har stor betydelse för arbetsplatsens upplevelse av lärlingsutbildningen. Regeringen lämnar dock inget förslag om att reglera denna typ av arbetsplatsbesök, något som Skolinspektionen tidigare har uttryckt ett behov av (prop. 2010/11:104).

- **Hur säkerställer skolan arbetsplatsens kvalitet?**

På Praktiska/Helsingborg är det yrkeslärarna som har till uppgift att säkerställa kvaliteten på elevernas arbetsplatser. Yrkesläraren framhåller betydelsen av sina besök på arbetsplatserna för att säkerställa att de har tillräcklig bredd och djup för det aktuella utbildningsområdet. Hans erfarenhet är att de mindre verkstäderna förbereder eleverna bättre för yrket då arbetsuppgifterna här är mer varierande än på de större arbetsplatserna. Det finns dock exempel där elever har påbörjat sin APL innan skolan har hunnit besöka arbetsplatsen och kvalitetssäkrat den. Likaså när

eleverna själva har ordnat sina APL-platser kan den första personliga kontakten mellan yrkeslärare och handledare dröja några veckor in på terminen.

Både skolledning och yrkeslärare uppger att de har goda erfarenheter av de företag som de har samarbetat med genom åren och att de aldrig har behövt säga upp ett avtal i förtid.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla sina rutiner för att säkerställa arbetsplatsernas kvalitet.

- ***Hur ofta besöker skolan eleverna och deras handledare under APL och vad avhandlas vid besöken?***

Skolan har som mål att besöka APL-platserna var tionde APL-dag. Enligt yrkesläraren får APL-platserna i dagsläget besök tre gånger per termin i genomsnitt. Yrkesläraren kontrollerar att eleven trivs och informeras även av handledaren hur det går för lärlingen och längden på besöken kan variera. I den mån det förekommer en formativ bedömning är den i huvudsak muntlig. Utöver personliga besök har yrkeslärare och handledare även telefonkontakt vid behov.

Skolinspektionen bedömer att skolans policy och ambition är att besöka APL-platserna oftare än vad som sker i dagsläget.

- ***Hur säkerställer skolorna handledarens lämplighet och ser till att handledarutbildning genomförs?***

Enligt regeringens bedömning i prop. 2010/11:104 är handledarnas kompetens avgörande för kvaliteten i den gymnasiala lärlingsutbildningen. Kompetens handlar dels om djup och bredd i yrkeskunskaperna, dels om kunskap om lärlingsutbildningens förutsättningar, t.ex. de mål och kunskapskrav som finns för den gymnasiala lärlingsutbildningen. Flera remissinstanser, däribland Skolverket och Nationella lärlingskommittén (SOU 2011:72), har föreslagit att handledarutbildning ska vara obligatorisk för deltagande arbetsplatser. Regeringen gör samma bedömning, när det gäller betydelsen av kompetenta handledare men väljer att inte göra handledarutbildning obligatorisk. Skolhuvudmannen har ett stort ansvar när det gäller att se till att handledarna har den kunskap och erfarenhet som krävs för uppdraget. Det innebär att skolhuvudmännen bör ge

handledare information, stöd och utbildning kring lärlingsutbildningens innehåll, mål, ramar och ansvarsfördelningen mellan skola och arbetsplats.

Det är företagen som utser handledarna. Skolan inbjuder till handledarutbildningar, men det har hittills varit dålig uppslutning till utbildningarna. Vid tidpunkten för granskningen har hälften av handledarna inte deltagit på handledarutbildning. När skolan besöker arbetsplatserna informeras handledarna om uppdraget och yrkeslärarna kontrollerar samtidigt att handledarna har den kunskap och erfarenhet som krävs. Både rektor och yrkeslärare framhåller att de aldrig har behövt plocka bort en elev från en arbetsplats för att handledaren varit olämplig att arbeta med elever.

Vid arbetsplatsbesöken kan Skolinspektionen konstatera att handledarna saknar kunskaper om de mål och kunskapskrav som lärare och elever har att förhålla sig till. Handledarna ser heller inget behov av detta utan anser att det är tillräckligt att de vet vad som krävs för att eleven ska bli anställningsbar inom yrket och att de tilldelar eleven de arbetsuppgifter som leder till en framtida anställning.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla sina rutiner för att se till att handledarna får en större kunskap om lärlingsutbildningens innehåll. Först då kan handledaren tillsammans med yrkesläraren planera och fördela innehållet i utbildningen med utgångspunkt i ämnesplanerna.

- ***Hur fungerar programråden?***

Enligt verksamhetsredogörelsen har Praktiska/Helsingborg ett programråd för varje program bestående av representanter från företagen och skolan. Råden träffas en gång per termin i syfte att utvärdera lärlingsutbildningen.

Skolinspektionen har tagit del av tre protokoll där det framgår att från skolan deltar två fordonslärare, två elever samt rektor medan branschen endast representeras av en facklig representant. Yrkeslärarna bjuder in handledarna och ser gärna en utökad samverkan med branschen, men skolan har haft svårt att locka deltagare från branschen till programrå-

den. Detta avspeglas i protokollen där det i huvudsak är skolärenden som avhandlas.

Skolinspektionen bedömer att skolan kan utveckla programråden så att branschen får en större representation i syfte att diskutera lärlingsutbildningens kvalitet.

C. Elevens situation

- *Hur hanterar skolan elever med svag motivation och/eller bristande social kompetens?*

Rektorn framhåller att eleverna har sökt sig till skolan för att den är liten och erbjuder mycket APL. Om det finns behov kan elever få stöd av en elevassistent och specialpedagog som finns på skolan. Elever uppger att de är nöjda med sina val att bli lärlingar och tycker att det är bra som det är. Inspektörerna kan konstatera vid en rundvandring att det föreligger god arbetsro för eleverna både i klassrummen och i verkstäderna.

Skolinspektionen bedömer att skolan har resurser för att hantera elever med svag motivation och/eller bristande kompetens.

- *Kan arbetsplatserna anpassas till elever med särskilda behov?*

Skolans erfarenheter är att elever med särskilda behov fungerar väl när de är ute på APL. Det finns exempel på någon elev som har fått byta APL-platser flera gånger, men som till slut hamnat rätt. Om det finns behov närvarar skolans elevassistent ute på företagen. Vanligast är att behovet i så fall finns i början av en elevs utbildning.

Skolinspektionen bedömer att skolan arbetar aktivt med att hitta lämpliga arbetsplatser som fungerar för elever med särskilda behov.

D. Uppföljning och bedömning

I propositionen 2010/11:104 framhåller regeringen att läraren och företrädaren för arbetsplatsen gemensamt bör planera och fördela innehållet i utbildningen, men det är läraren som med stöd av handledarens underlag ska ansvara för betygssättning av alla kurser.

- **Hur bedöms och betygssätts elevernas yrkeskunskaper?**

Vid arbetsplatsbesöken kan Skolinspektionen konstatera att handledarna saknar kunskaper om innehållet i de ämnesplaner som eleverna har att följa och som de sedan ska betyg sättas i. Yrkeslärarna får vid sina besök i första hand veta vilka arbetsuppgifter eleven har gjort och omsätter sedan dessa till ämnesmål. I den mån det förekommer en formativ bedömning vid arbetsplatsbesöken är den i huvudsak muntlig. Utöver dialog med handledaren har yrkesläraren även elevernas veckorapporter ("Idag har jag gjort...") som stöd vid betygssättningen. Av de dokument som Skolinspektionen tagit del av är det dock oklart för inspektörerna om alla kursmoment har genomförts vid tidpunkten för betygssättning. De elever som inspektörerna möter har regelbundna samtal med sina lärare om sin kunskapsutveckling. De har tillit till att bedömning och betygssättning sker på ett korrekt sätt samtidigt som de har uppfattningen att det är handledaren som sätter betyg. De är dessutom övertygade om att komma i tid, vara trevlig och sköta sig är en betydelsefull del av betygsunderlaget och de vet inte vad som krävs för de olika betygsstegen.

Samtidigt som Skolinspektionen besöker skolan arbetar huvudmannen med att utforma blanketter för dokumentation av elevens kunskapsutveckling ute på APL-platserna.

Skolinspektionen bedömer att handledarna behöver ha större kunskaper om lärlingsutbildningens innehåll för att kunna stödja yrkesläraren vid betygssättningen. Även skolans elever behöver veta mer om vilka bedömningsgrunder som gäller för deras utbildning.

- **Finns tillgång på yrkeslärare som kan undervisa i skolförlagda delar samt kommunicera med handledaren om yrkesinnehållet på arbetsplatserna?**

Enligt skollagen 2 kap § 13 ska huvudmannen för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren ska bedriva.

Enligt skollagen 2 kap § 18 får huvudmannen om det inte finns någon lärare att tillgå inom egen organisation som har den utbildning som krävs använda en annan person för att bedriva undervisningen. En sådan person ska:

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och

2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som krävs för undervisningen.

Normalt får en person som avses i 2 kap § 18 endast användas för bedriva undervisning under högst ett år i sänder, vilket dock inte gäller undervisning i yrkesämne.

Fordons- och transportprogrammet har på grund av vikande elevunderlag fått gå från 2,0 yrkeslärartjänster förra läsåret till 1,4 yrkeslärartjänster innevarande läsåret. Skolan har nu två fordonslärare, en behörig på heltid och en obehörig på 40 procent. Båda lärarna har mångårig erfarenhet som fordonslärare där den obehörige läraren delar sin tjänst med Praktiska/Landskrona. Läraren har visat intresse för att vidareutbilda sig och skolan arbetar för att läraren ska fortbilda sig för att bli behörig.

Skolinspektionen bedömer att skolan har tillgång på yrkeslärare som kan undervisa respektive kommunicera med handledarna i yrkesfrågor.

E. Utvärdering och kvalitetsarbete

- *Hur följs den gymnasiala lärlingsutbildningen upp och utvärderas i syfte att tillvarata erfarenheter för att förbättra och utveckla den?*

Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som inkluderar den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen, dock inte lärlingar specifikt. Kvalitetsmätningssystemet som skolan använder heter Praktiskas Skolbarometer och genomförs en gång per läsåret där elever, föräldrar, personal och företag får fylla i enkäter som sedan sammanställs. Skolinspektionen har tagit del av den senaste sammanställningen, den efterföljande analysen samt vilka åtgärder som ska vidtas. Bland annat har skolan uppmärksammat att de behöver utöka sin information till handledarna om den nya gymnasieskolan, Gy 2011.

Skolan använder sig även av pedagogiska planeringar. Blanketterna fylls i av lärarna för varje undervisningsgrupp och avslutas med en checklista med moment som alla kurser ska genomföra, t.ex. utvärdering av genomförd kurs inklusive de kursmoment som har genomförts på praktikplatserna. Enligt rektorn väljer lärarna själva hur man vill utvärdera och det

är oklart för inspektörerna hur skolan drar slutsatser av planeringarna i syfte att förbättra och utveckla lärlingsutbildningen.

Skolinspektionen bedömer att skolan huvudsakligen bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, i syfte att tillvarata erfarenheter för att förbättra och utveckla den gymnasiala lärlingsutbildningen.

Sammanfattning:

- 1. Genomförs det arbetsplatsförlagda lärandet inom lärlingsutbildningen i enlighet med gymnasieskolans styrdokument och i samverkan med det lokala arbetslivet så att utbildningens kvalitet säkerställs?**

Skolinspektionen bedömer att skolan är på god väg att genomföra det arbetsplatsförlagda lärandet inom gymnasial lärlingsutbildning i enlighet med styrdokumentet. Vid tidpunkten för granskningen är skolan mitt uppe i ett utvecklingsarbete bland annat i syfte att förbättra dokumentationen ute på arbetsplatserna. Handledarens delaktighet vid bedömning av elevens kunskapsutveckling är i dagsläget begränsad och oftast muntlig.

Likasa behöver skolan fortsätta sina ansträngningar för en utökad samverkan med företag och branschorganisationer. Skolan bjuder in representanter från företagen att delta i programråd och handledarutbildningar, men uppslutningen från företagen är dålig.

- 2. Ser skolan till att de skolförlagda och arbetsplatsförlagda momenten fogas samman så att kvaliteten och likvärdigheten i de yrkesinriktade delarna av lärlingsutbildningen säkerställs?**

Eleverna som valt att bli lärlingar på Praktiska/Helsingborg är nöjda med sin utbildning och Skolinspektionen kan konstatera att de trivs både på skolan och på sina respektive arbetsplatser. Skolinspektionen bedömer dock att skolan behöver fortsätta att utveckla sitt arbete att foga samman de skolförlagda och arbetsplatsförlagda momenten så att de bildar en helhet. Till exempel saknas en planering för vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen respektive skolan. Handledarna har goda kunskaper vad som krävs för att eleven ska bli anställningsbar efter utbildningen, men generellt

sätt en dålig kännedom om de ämnesplaner som skolan har att förhålla sig till.

Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete i syfte att höja verksamhetens kvalitet i första hand bör genomföras inom följande område:

- Skolan behöver fastställa vem som har ansvaret för att skaffa lärlingsplatser.
- Utbildningskontrakten ska ange vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa delar.
- Handedarnas kunskap om lärlingsutbildningens innehåll behöver bli större. Likaså behöver eleverna ha större kunskap om vad det innebär att vara lärling samt vilka bedömningsgrunder som gäller för deras utbildning.